

Zeven manieren om de wereld te bezitten

Wat doet digitalisering met onze maatschappij?

door: Ed Lute

De digitale transformatie die onze maatschappij voortstuwt, is fascinerend en beangstigend tegelijkertijd. Velen plukken de vruchten van de gang naar de cloud. De nog nauwelijks voor te stellen mogelijkheden van AI lonken aan de horizon. Aan de andere kant van het spectrum groeit de reeds buitenproportioneel grote macht van een handjevol puissant rijke digital giants en begint het fundament onder volledig onafhankelijke berichtgeving en zelfs de vrijheid van meningsuiting te wankelen.

Journalist en spreker Andreas Ekström tracht naar eigen zeggen de technologische revolutie en de impact die het heeft op onze maatschappij naar beste vermogen te begrijpen. In plaats van antwoorden zoekt hij eerder naar de juiste vragen. Zoals: "Hoe komt het dat wij het toestaan dat zoveel macht in de handen ligt van enkele spelers? Met een bedrijfsstrategie voor de komende zes, negen of twaalf maanden krijgen we geen grip op onze toekomst. Dat lukt ons wel door het stellen van de juiste vragen." Volgens Ekström zullen zeven kwesties het digitale debat de komende tien jaar beheersen. Sommige daarvan zijn bedreigingen, andere zijn mogelijkheden. Hij noemt het de zeven manieren om de wereld te bezitten.

Identiteit

De eerste daarvan is het bezitten van onze identiteit. Dit illustreert Ekström met een fictief voorbeeld dat zich afspeelt in Griekenland, waar de regering

vindt dat de burgers allemaal een e-ID moeten krijgen. "De verantwoordelijke minister vraagt om geld zodat hij een goede e-ID oplossing kan laten bouwen. Niet eenvoudig gezien de financiële situatie van Griekenland. Net als de discussie stilvalt, loopt Mark Zuckerberg binnen. Ja, hij vind e-ID ook bijzonder interessant. 'Bij Facebook denken we daar ook veel over na,' zegt hij. 'Weet je wat? Wat zeggen jullie ervan als wij komende maandag een e-ID oplossing uitrollen voor heel Griekenland. Je kunt dan het Facebook account verbinden met alles wat je als overheid maar nodig hebt: gezondheidszorg, lokale verkiezingen, belastingdiensten enzovoort. Lijkt jullie dat wat?' 'Nou,' zegt de Griekse regering, 'dat spreekt ons eerlijk gezegd wel aan. Dat is precies wat we nodig hebben om onze regering op een efficiënte manier in te richten. Maar we hebben daar geen geld voor.'

Andreas Ekström

"Integriteit is een luxe voor hen die zich dat kunnen veroorloven"

'Nee,' zegt Mark. 'Misschien was ik niet duidelijk genoeg. Het kost jullie niets. Ik betaal, op voorwaarde dat jullie een wet uitvaardigen die stelt dat alle Griekse inwoners zich op Facebook moeten registreren.'" Ekström schetst dat veel mensen zouden zeggen dat ze zoiets 'natuurlijk' nooit zouden doen. 'Wij zouden nooit toestaan dat alle data over onze burgers op een of andere Amerikaanse database terecht zou komen, waar wij geen enkele controle over hebben.' "Dat is voor sommige mensen gemakkelijk om te zeggen," weet Ekström, "omdat zij de middelen hebben om 'nee' te zeggen. Integriteit is een luxe voor hen die zich dat kunnen veroorloven. Zo zal ik nimmer een spreekbeurt houden voor de internationale maffia, omdat ik georganiseerde misdaad niet wil ondersteunen. Maar als mijn drie kinderen niets te eten hebben, zal ik weken achtereen spreken voor de georganiseerde misdaad." Dat, zo benadrukt hij, is hoe de mensheid in elkaar zit.

Tijd

De tweede manier om bezit te nemen van de wereld is het bezitten van onze tijd. "In onze aandacht-economie gaat het allemaal om tijd en oogbewegingen," aldus Ekström. "In 2001 vond 30 procent van het webverkeer plaats op de tien grootste websites. In 2010 was dat opgelopen tot 75 procent." Met onverbloemde nostalgie laat Ekström enige plaatjes zien van het internet uit de beginperiode. "Dit is het internet waar ik verliefd op werd in 1991. De belofte van een gedecentraliseerd en ongecontroleerd internet, met kleine, idiote niches. Superdemocratisch, met talrijke kleine veelbelovende bedrijfjes in plaats van een handjevol giganten die ons allemaal bezitten. De dominantie van dit

handjevol bedrijven wordt zo langzamerhand enigszins problematisch." Dagelijks zijn 1 miljard mensen gemiddeld 52 minuten lang verbonden met Facebook, waar ze 100 miljoen uur aan video's bekijken en waarnaar ze dagelijks 300 miljoen plaatjes uploaden. Facebook vond 300 miljoen plaatjes per dag wat aan de magere kant. De verklaring was: Instagram. Deze foto-app was erg populair geworden onder de jeugd. "Voorheen rolde je de mouwen op en ging je aan de slag als er iemand was die iets beter deed dan jij. Je ging de concurrentie aan, wat meestal leidde tot een beter product. In deze tijden, waarin een paar spelers vrijwel al het geld bezitten, gebeurt dat niet meer. In plaats van de concurrentie aan te gaan met Instagram door hun kwaliteit of prijsstelling te verbeteren, kochten ze de toko gewoon. Hetzelfde deden ze met WhatsApp. In plaats van hun eigen Messenger App te verbeteren kochten ze WhatsApp."

Geld maken van geld

De derde manier om bezit te nemen van de wereld is om geld te maken van geld. Wie zich in het midden weet te plaatsen van de wereldwijde financiële transacties, en van iedere transactie een minuscuul deeltje afroemt, maakt geld van geld. Ondanks alle disruptie om ons heen, behouden de financiële systemen op bewonderenswaardige wijze hun positie. Vrijwel iedere sector is beïnvloed door de digitale revolutie en heeft zichzelf goeddeels opnieuw moeten uitvinden. Hoe doen de banken dat toch? "Zij waren zo slim," vertelt Ekström, "om een groepje mensen de opdracht te geven: vindt het distributiemodel uit dat onze ondergang gaat worden." Ekström noemt het Zweedse voorbeeld van de betaalapp swish. Een eenvoudige app die het mogelijk maakt om via een telefoonnummer geld over te maken. Een initiatief van vier bankinstellingen, die net doen of ze er niets mee te maken hebben. "Zij begrepen

dat hun oude merk nimmer het elan zou krijgen van een snelle, slimme startup. Dus verzamelden ze een paar google-achtige kleuren en een hippe naam, swish, gespeld met een kleine letter, en ze waren weer jong. Briljant! Ze vonden zelf de disruptie uit en gaven het een andere naam. Het vreemde is dat er tot nu toe nog niet één partij naar voren is gekomen die het lef heeft om te zeggen: wij doen alles. Bij ons komt je maandelijke salaris binnen, wij micro-financiering jouw hypotheek onder al jouw vrienden met weinig of geen rente, via ons kun je ongeacht de valuta met één klik alles wat online beschikbaar is, aanschaffen. Wie dat systeem als eerste bouwt, bezit de wereld echt. Is er een bedrijf in een positie om iets vergelijkbaars te doen? Zeker: Facebook. Al verwacht ik niet dat ze dit op korte termijn zullen ondernemen, omdat ze zich bewust zijn van het politieke spotlight waar ze nu in staan. Ze voelen dat hun steeds groter wordende machtspositie in het oog van het publiek enigszins problematisch aan het worden is."

Filter bubbel

Een andere manier om de wereld te bezitten, is om te beslissen wat het publiek te zien en te horen krijgt. In voorbije tijden bepaalde de redacteur wat in de krant kwam te staan. De redacteur van deze tijd schrijft het algoritme voor jouw Facebooksessies. Doordat het persoonlijk oordeel van mensen wordt vervangen door algoritmes ontstaat de zogeheten 'filter bubbel', waar Eli Pariser een boek over heeft geschreven. Doordat Facebook jouw specifieke voorkeuren leert kennen, ontstaat er een bubbel waarbinnen je alleen het nieuws of de clips ziet die jou aanspreken. Het verschil met de ouderwetse redacteur van de krant is de schaalbaarheid en de viraliteit. Vorig jaar publiceerde een Noorse krant een special over de oorlog in Vietnam, en op hun

"Wij schrijven de digitale grondwet op dit moment en dat moeten we goed doen"

Facebookpagina verscheen een samenvatting met wat teksten en foto's. De beroemde foto van het naakte meisje dat vlucht voor een napalmaanval nadat ze haar brandende kleren had uitgedaan, stond ook in de krant. De redacteur koos voor de historische waarde van de foto, ondanks de inbreuk op de privacy van de vrouw in kwestie. Het Facebookalgoritme werkt niet zo. Die detecteert een naakt iemand en blokkeert het beeld. Niet in staat om context te zien of te bepalen of andere overwegingen zwaarder tellen. Zelfs het beroemde standbeeld van de zeemeermin in de haven van Kopenhagen verdwijnt om die reden regelmatig van internetpagina's. Achter ieder algoritme zitten mensen en zij krijgen steeds meer macht.

Connecties tussen mensen

De vijfde manier om de wereld te bezitten, is het beheer over de verbindingen tussen mensen. Niemand schrijft nog handmatig contactinformatie op van mensen. Dat staat in onze telefoon, of anders vinden we elkaar wel op Facebook. "Daar ligt de werkelijke kracht van Facebook", aldus Ekström. "Het is het telefoonboek van de wereld aan het worden." De internetonderzoeker Clay Shirky zegt dat digitale uitvindingen die de dingen beter organiseren, aanslaan bij het grote publiek. Digitale revoluties zijn dus in feite niets anders dan het vereenvoudigen van iets organisatorisch. Uber heeft het organiseren van transport vereenvoudigd. Spotify vereenvoudigt het luisteren naar muziek.

Een andere manier om de macht over de wereld te verkrijgen is door de plek te zijn waar we met elkaar praten. Wie de ruimte, het platform, faciliteert

voor persoonlijke conversaties en publieke debatten, bezit de wereld. Wie de regels op dat platform kan bepalen, heeft controle over de democratie. Onze maatschappij verandert omdat wij elkaar monitoren en omdat 'wij' gezamenlijk bepalen wat aanvaard gedrag is en wat niet. Ekström: "Niemand van mijn vrienden zet een foto online van een paar lijntjes cocaïne, met de tekst: 'we gaan lekker feesten'. De ruimte voor wat sociaal aanvaardbaar is en wat de wenkbrauwen doet fronsen, wordt steeds smaller. Niemand is nog verdrietig, heeft een kater, voelt zich eenzaam, mislukt of ziek. Althans, niemand laat dat meer zien. De maatschappij verhardt omdat we een onredelijke mate van geluk en succes verwachten van elkaar. We laten niet onze volledige menselijkheid meer zien. De moralistische evaluatie die van publieke figuren wordt geëist, is iets waar niemand werkelijk aan kan voldoen. En dit wordt alleen maar erger, zolang alles op het internet vindbaar is en vindbaar blijft."

Netneutraliteit

Tot slot noemt Ekström netneutraliteit. "Wie dat weet te vernietigen, bezit de wereld," zegt hij. De bedrijven die de breedbandnetwerken bezitten en

beheren, worden volgens de wet – die in ieder land weer net iets anders is – geacht iedereen in vergelijkbare mate toegang te verlenen tot dat netwerk. "Het is niet toegestaan om het webverkeer van bijvoorbeeld Netflix een hogere prioriteit te geven. Als dat zou gebeuren, bereiken kleine partijen zonder financiële middelen nooit een publiek. In Amerika ligt de netneutraliteit onder vuur. Over twee jaar zijn daar presidentiële verkiezingen. Stel je voor dat vijf van Donald Trumps rijke vrienden naar AT&T, Verizon en Comcast stappen met een zak geld, en de opdracht om het verkeer naar Fox News voorrang te geven en het verkeer naar CNN of The New York Times af te knippen. In een wereld zonder netneutraliteit heb je alleen maar een zak met geld nodig."

"We leven in een tijd van digitale transformatie. Wij schrijven de digitale grondwet op dit moment en dat moeten we goed doen. Onthoud dat je in de gaten moet houden waar de macht ligt, zodat je de machthebbers op hun verantwoordelijkheid kunt aanspreken. Zolang er macht en verantwoordelijkheid is, zullen er mensen zijn die vragen stellen. En die mensen, dat zijn wij!"

TSTC
ICT en Security Trainingen
TSTC is een gerenommeerd IT opleidingsinstituut en erkend specialist in informatiebeveiliging en cybersecurity trainingen.

Want security start bij mensen!!

The C|CISO Program
Join the New Generation of Information Security Leaders
3-7 juni 2019

CISO
Chief Information Security Officer

www.tstc.nl